

Archeologiniai
tyrinėjimai Lietuvoje
2016 metais

Archaeological
investigations in Lithuania
in 2016

Kultūros paveldo departamentas
Lietuvos archeologijos draugija

Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje

2016

---

metais

R Ė M Ė J A S

Kultūros paveldo
departamentas

REDAKCI N Ė K O L E G I J A

Vyriausiasis redaktorius Gintautas Zabiela
Sekretor ė Diana Tetereva

Linas Girlevičius
Laurynas Kurila
Egl ė Marcinkevičiūt ė
Algimantas Merkevičius
Raimonda Nabažait ė
Ernestas Vasiliauskas

R E C E N Z E N T A I

dr. P. Blaževičius, doc. dr. A. Bliujien ė, dr. Dž. Brazaitis, dr. M. Brazauskas,
prof. dr. A. Girininkas, dr. L. Girlevičius, dr. R. Jarockis, dr. R. Jonaitis,
prof. dr. A. Kuncevičius, dr. L. Kurila, dr. L. Kvizikevičius, doc. dr. A. Luchtanas,
doc. dr. A. Merkevičius, dr. K. Perminas, dr. G. Piličiauskas, doc. dr. J. Poškien ė,
dr. E. Pranck ėnait ė, dr. A. Puškorius, dr. G. Rackevičius, doc. dr. B. K. Salatkien ė,
dr. A. Simniškyt ė-Strimaitien ė, doc. dr. E. Šatavičius, dr. V. Šim ėnas,
doc. dr. V. Vaitkevičius, dr. E. Vasiliauskas, prof. dr. I. Vaškevičiūt ė, dr. R. Vengalis,
doc. dr. G. V ėlius, dr. M. Vitkūnas, doc. dr. G. Zabiela, prof. dr. V. Žulkus.

ISSN 1392-5512

1948–2016 m.

„Archeologiniai tyrin ėjimai Lietuvoje“
skelbiami internetin ėje svetain ėje
www.atl.lt

© Kultūros paveldo departamentas, 2017

© Lietuvos archeologijos draugija, 2017

© Straipsnių autoriai, 2017

TURINYS

CONTENS

Pratarmė	18
I. Akmens amžiaus ir ankstyvojo metalų laikotarpio objektai	20
Stone Age and Early Metal Period Sites	
Ugnius Budvydas	
Pagulbinių akmens amžiaus gyvenvietė.....	21
Pagulbiniai Stone Age Settlement	
Mindaugas Grikpėdis	
Žvalgomieji tyrimai Zervynose.....	22
Field Evaluations at Zervynos	
Gabrielė Gudaitienė	
Dūkštelių senovės gyvenvietė.....	24
The excavation of the Dūkšteliai old settlement	
Gabrielė Gudaitienė	
Pabartonių akmens amžiaus gyvenvietė I.....	26
Pabartoniai Stone Age settlement I	
Eglė Marcinkevičiūtė, Egidijus Šatavičius	
Ažutakio senovės gyvenvietės tyrimai.....	31
The Investigation at Ažutakis Old Settlement	
Gytis Piličiauskas, Lukas Gaižauskas, Algirdas Kalinauskas, Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius, Giedrė Piličiauskienė	
Alksnynės neolito gyvenvietės	37
Alksnynė Neolithic Settlements	
Gytis Piličiauskas, Lukas Gaižauskas, Algirdas Kalinauskas, Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius, Giedrė Piličiauskienė	
Daktariškės 5 senovės gyvenvietė	41
Daktariškė 5 Old Settlement	
Gytis Piličiauskas, Lukas Gaižauskas, Algirdas Kalinauskas, Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius, Giedrė Piličiauskienė	
Nidos akmens amžiaus gyvenvietė.....	48
Nida Stone Age Settlement	
Gytis Piličiauskas, Lukas Gaižauskas, Algirdas Kalinauskas, Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius, Giedrė Piličiauskienė	
Šventosios 1 akmens amžiaus radimvietė.....	52
The Šventoji 1 Stone Age Site	

Gytis Piličiauskas, Lukas Gaižauskas, Algirdas Kalinauskas, Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius, Giedrė Piličiauskienė Šventosios 40 senovės gyvenvietė	55
Šventoji 40 Old Settlement	
Tomas Rimkus Žvalgymai Ančios ir Šešuvies upių pakrantėse.....	59
Archaeological surveys of Ančia and Šešuvis riversides	
II. Piliakalniai ir geležies amžiaus gyvenvietės	64
Iron Age Hillforts and Settlements	
Agnė Čivilytė, Vytenis Podėnas, Rokas Vengalis Antilgės piliakalnis.....	65
Antilgė Hillfort	
Agnė Čivilytė, Vytenis Podėnas, Rokas Vengalis Garnių piliakalnis I.....	69
Garniai Hillfort I	
Mantas Daubaras Lentainių piliakalnio gyvenvietė.....	73
Lentainiai Hillfort Settlement	
Karolis Duderis Ukmergės piliakalnis.....	75
Ukmergė Hillfort	
Birutė Kazimiera Salatkienė, Tomas Grigas Lieporių neįtvirtinta gyvenvietė I	78
Lieporiai Unenclosed Settlement I	
Andra Simniškytė Jakšiškio senovės gyvenvietė.....	89
Jakšiškis Old Settlement	
Darius Kontrimas Alytaus piliakalnio papėdės gyvenvietė.....	96
The Settlement Adjacent to Alytus Hillfort	
Žilvinas Montvydas, Aistė Kazimieraitytė, Vykintas Vaitkevičius Daugėlaičių neįtvirtinta gyvenvietė I.....	99
Daugėlaičiai Unenclosed Settlement I	
Žilvinas Montvydas Gyvenvietė Ivangėnų piliakalnių aplinkoje.....	105
The Settlement in the Vicinity of Ivangėnai Hillfort	
Justinas Račas Kalniškės piliakalnis su gyvenviete	110
Kalniškė Hillfort and Settlement	

Agnė Vaitkuvienė, Olegas Fediajevas Pivašiūnų piliakalnio papėdės gyvenvietė.....	112
The Settlement Adjacent to Pivašiūnai Hillfort	
Rokas Vengalis Tyrimai Kernavės senovės gyvenvietėje.....	116
The Investigation at Kernavė Old Settlement	
Gintautas Zabiela Medvėgalio komplekso tyrimai.....	122
The Investigation of the Medvėgalis Complex	
Gintautas Zabiela Žvalgymai Šeimyniškėlių piliakalnyje.....	123
The Field Survey at Šeimyniškėliai Hillfort	
III. Pilkapynai	126
Barrow Cemeteries	
Ramūnas Šmigelskas Jutonių (Dubingių) pilkapynas.....	127
Jutoniai (Dubingiai) Barrow Cemetery	
IV. Geležies amžiaus kapinynai	130
Iron Age Cemeteries	
Greta Duderienė Archeologiniai tyrimai Pušaloto kapinyne.....	131
The Excavation at Pušalotas Cemetery	
Rytis Šiaulinskas Palangos kapinynas II Dariaus ir Girėno gatvėje.....	135
Palanga Cemetery II on Dariaus ir Girėno Street	
Vykintas Vaitkevičius Bajorų kapinynas.....	137
Bajorai Cemetery	
Rokas Vengalis Draucių kapinynas.....	140
Draučiai Cemetery	
V. Senkapiai	144
Old Cemeteries	
Evelina Simanavičiūtė, Mindaugas Mačiulis Žagarių senkapis.....	145
Žagariai Old Cemetery	

Ilona Vaškevičiūtė Vievininkų senkapis.....	147
Vievininkai Old Cemetery	
Manvydas Vitkūnas Paūdronių senkapis.....	150
Paūdronys Old Cemetery	
Manvydas Vitkūnas, Bronius Dakanis, Justina Kozakaitytė Kapinės Vilniuje, Algirdo gatvėje.....	155
The Cemetery on Algirdo Street in Vilnius	
Pavel Vutkin, Neringa Dargytė Senkapis Vilniuje, Gėlių gatvėje 9A.....	161
The Old Cemetery at Gėlių St. 9A, Vilnius	
VI. Pilyys	164
Castles	
Laurynas Kurila, Egidijus Ožalas, Augustina Kurilienė, Rasa Valatkevičienė Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų aplinka.....	165
The Vicinity of the Royal Palace of the Lower Castle in Vilnius	
Birutė Lissauskaitė Trakų pusiasalio pilies liekanos Karaimų gatvėje 17.....	172
The Remains of Trakai Peninsula Castle at Karaimų St. 17	
Ramūnas Šmigelskas Vilniaus Aukštutinės pilies rūmai.....	174
The Palace of the Upper Castle in Vilnius	
Gintautas Zabiela, Rokas Kraniauskas, Edvinas Ubis, Miglė Ubė Klaipėdos pilies šiaurinė kurtina.....	183
The N Curtain Wall of Klaipėda Castle	
VII. Dvarvietės ir kaimavietės	194
Manor and Village Sites	
Tomas Abraitis, Linas Girlevičius Sapiegų rezidencija Antakalnyje, Vilniuje.....	195
The Sapiega Residence in Antakalnis, Vilnius	
Ugnius Budvydas Kaimavietės liekanos Kulautuvos kapinyne.....	200
The Remnants of Village in Kulautuva Cemetery	
Mantas Daubaras Pilaitės dvaro sodyba.....	202
The Pilaitė Manor Complex	

Linās Girlevičius	
Tyrimai Aradninkų dvarvietėje	203
The Investigation at the Aradninkai Manor Site	
Daiva Jazbutytė	
Palangos dvarvietė Grafų Tiškevičių alėjoje	206
The Palanga Manor Site on Grafų Tiškevičių Avenue	
Roma Songailaitė	
Rokiškio senosios dvarvietės tyrimai	210
Investigations in Rokiškis Old Manor Site	
VIII. Bažnyčios ir vienuolynai	212
Churches and Monasteries	
Balčiūnas Dainius	
Kauno Bernardinų vienuolynas	213
Kaunas Bernardine Monastery	
Mantas Daubaras, Zenonas Baubonis, Jon Seligman, Harry Jol, Richard Freund	
Vilniaus Didžiosios sinagogos komplekso teritorija	217
The Grounds of the Great Synagogue Complex in Vilnius	
Karolis Duderis	
Krekenavos bažnyčios šventorius	220
Krekenava Churchyard	
Raimonda Nabažaitė, Monika Rapkevičiūtė	
Klaipėdos senųjų evangelikų liuteronų bažnyčių ir jų aplinkos tyrimai	222
The Investigation of Klaipėda's Old Lutheran Church and its Environs	
Virginija Ostašenkoviėnė	
Tytuvėnų bažnyčios ir bernardinų vienuolyno teritorijos tyrimai 2016–2017 m.	239
The 2016–2017 Investigation on the Grounds of Tytuvėnai Church and Bernardine Monastery	
Dovilas Petrulis	
Panevėžio senosios stačiatikių kapinės	243
The Russian Orthodox Old Cemetery in Panevėžys	
Tauras Poška	
Žiežmarių bažnyčios šventorius	248
The Churchyard of the Žiežmariai Church	
Ramūnas Šmigelskas	
Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios šventorius	250
The Churchyard of the Church of St John the Baptist in Lapės	

Vytautas Urbanavičius	
Vilniaus arkikatedros pietinė nava	251
The South Nave of Vilnius Cathedral	
Pavel Vutkin	
Vilniaus Dievo Motinos Ėmimo į Dangų soboro šventorius.....	253
The Churchyard of the Orthodox Cathedral of the Assumption in Vilnius	
Algirdas Žalnierius	
Vienuolyno pastatai Papilio gatvėje 3 Kaune.....	257
The Monastery Buildings at Papilio St. 3 in Kaunas	
IX. Senamiesčiai	262
Old Towns	
KAUNAS	
Dainius Balčiūnas	
Raguvos gatvė 10A.....	263
Raguvos St. 10A	
Dainius Balčiūnas, Algirdas Žalnierius	
Jonavos gatvė 30.....	264
Jonavos St. 30	
Linus Girlevičius, Olegas Fediajevas	
Kumelių gatvė 6.....	270
Kumelių St. 6	
Linus Girlevičius	
Karaliaus Mindaugo prospektas 18.....	272
Karaliaus Mindaugo Ave. 18	
Linus Girlevičius, Olegas Fediajevas	
Šv. Gertrūdos gatvė 51A	275
Šv. Gertrūdos St. 51A	
Daiva Jazbutytė	
Nemuno gatvė 37.....	287
Nemuno St. 37	
Rytis Šiaulinskas	
Puodžių gatvė 10.....	287
Puodžių St. 10	
Algirdas Žalnierius	
Kuzmos gatvė 4.....	289
V. Kuzmos St. 4	
Algirdas Žalnierius	
Raguvos gatvė 5.....	292
Raguvos St. 5	

KERNAVĖ	
Gintautas Vėlius	
Vilniaus gatvė 23.....	298
Vilniaus St. 23	
KĖDAINIAI	
Dalius Kontrimas	
Skongalio gatvė.....	299
Skongalio Street	
KLAIPĖDA	
Darius Balsas, Rokas Kraniauskas	
Bastionų gatvė.....	302
Bastionų Street	
Karolis Duderis	
Kūlių Vartų gatvė 7.....	303
Kūlių Vartų St. 7	
Tomas Ivanauskas	
Aukštoji gatvė 19.....	306
Aukštoji St. 19	
Vismantas Muralis	
Skerdėjų gatvė 3.....	308
Skerdėjų St. 3	
Rytis Šiaulinskas	
Turgaus aikštės kiemai.....	309
The Courtyards of Turgaus Square	
Donatas Zubrickas	
Didžioji Vandens gatvė 27.....	311
Didžioji Vandens St. 27	
KRAŽIAI	
Donatas Zubrickas	
Vytauto, Kapų, Medeinės ir Kolegijos gatvės.....	313
Vytauto, Kapų, Medeinės, and Kolegijos Streets	
KRUONIS	
Atas Žvirblys	
Vilniaus gatvė 1.....	314
Vilniaus St. 1	
MERKINĖ	
Linas Girlevičius	
Bakšio gatvė 10.....	316
Bakšio St. 10	
PALANGA	
Roma Songailaitė	
Vytauto gatvė 79.....	317
Vytauto St. 79	

PANEVĖŽYS	
Dovilas Petrulis	
Senamiesčio gatvė 72D, 72E.....	321
Senamiesčio St. 72D, 72E	
RIETAVAS	
Tomas Ivanauskas	
Žemaitės gatvė.....	326
Žemaitės Street	
ŠIAULIAI	
Audronė Šapaitė	
Prisikėlimo aikštė ir jos prieigos.....	328
Prisikėlimo Square and the Approaches to it	
UKMERGĖ	
Justinas Račas	
Kęstučio aikštė ir Pilies kalno parkas.....	334
Kęstučio Square and Castle Hill Park	
VEISIEJAI	
Manvydas Vitkūnas, Bronius Dakanis	
Archeologiniai tyrimai Veisiejuose.....	336
The Investigations in Veisiejai	
VILNIUS	
Simonas Aleksandravičius,	
Atas Žvirblys	
Didžioji gatvė 30.....	342
Didžioji St. 30	
Eugenijus Butėnas	
Klaipėdos gatvė 9.....	345
Klaipėdos St. 9	
Eugenijus Butėnas	
Sodų gatvė 6.....	348
Sodų St. 6	
Mantas Daubaras	
Subačiaus gatvė 21.....	349
Subačiaus St. 21	
Linas Girlevičius	
Didžioji gatvė 3.....	350
Didžioji St. 3	
Linas Girlevičius	
Kosto Kalinausko gatvė 20.....	352
Kosto Kalinausko St. 20	

Linās Girlevičius Pylimo gatvė 17	354
Pylimo St. 17	
Linās Girlevičius Žvalgymai Vingrių gatvėje 12, 12A	358
The Field Survey at Vingrių St. 12 and 12A	
Gediminas Jonutis Konstitucijos prospektas 18B	360
Konstitucijos Ave. 18B	
Gediminas Jonutis Vasario 16-osios gatvė 10, 11	362
Vasario 16-osios St. 10, 11	
Arūnas Kalėjus, Gintautas Rackevičius Pylimo gatvė 30/2	364
Pylimo St. 30/2	
Gedrė Motuzaitė Motuzavičiūtė Keen, Justina Stankevičiūtė Upės gatvė 21	380
Upės St. 21	
Vismantas Muralis Polocko gatvė 14	382
Polocko St. 14	
Tauras Poška Šv. Stepono gatvė 41	384
Šv. Stepono St. 41	
Elena Pranckėnaitė Visų Šventųjų gatvė 7 – Pylimo gatvė 54	386
Visų Šventųjų St. 7–Pylimo St. 54	
Justinas Račas Subačiaus ir Aušros Vartų gatvių sankryža	390
The Intersection of Subačiaus and Aušros Vartų Streets	
Stanislav Rutkovski Maironio gatvė 2	392
Maironio St. 2	
Stanislav Rutkovski Maironio gatvė 1	394
Maironio St. 1	
Stanislav Rutkovski Vokiečių gatvės šiauriniai kiemai	395
The Narrow Courtyards on Vokiečių Street	

Ignas Sadauskas Maironio gatvė 1	397
Maironio St. 1	
Justina Stankevičiūtė Labdarių gatvė 6.....	399
Labdarių St. 6	
Justina Stankevičiūtė Labdarių gatvė 8A	401
Labdarių St. 8A	
Agnė Vaitkuvienė, Olegas Fediajevas Subačiaus gatvė 19, 21	404
Subačiaus St. 19, 21	
Vitalija Veževičienė, Tadas Šimanauskas Bernardinų gatvės 6B patalpos.....	406
The Rooms at Bernardinų St. 6B	
Pavel Vutkin Bokšto gatvė 10D, 14.....	408
Bokšto St. 10D, 14	
Pavel Vutkin, Tadas Šimanauskas Naugarduko gatvė 2A	410
Naugarduko St. 2A	
Robertas Žukovskis Aukštaičių gatvė 3	412
Aukštaičių St. 3	
Robertas Žukovskis Šv. Jono gatvė 3	415
Šv. Jono St. 3	
Atas Žvirblys Arklių gatvė 10.....	422
Arklių St. 10	
Atas Žvirblys Pylimo gatvė 47, Gėlių gatvė 2	425
Pylimo St. 47, Gėlių St. 2	
X. Archeologiniai žvalgymai.....	432
Archaeological Field Surveys	
Dovilė Baltramiejūnaitė, Algirdas Skrupskelis Nežinomas piliakalnis Tauragnuose.....	433
An Unknown Hillfort in Tauragnai	

Eglė Marcinkevičiūtė, Egidijus Šatavičius Naujas archeologinis objektas Varėnos rajone.....	434
A New Archaeological Site in Varėna District	
Žilvinas Montvydas Žvalgymai Raseinių, Šilalės ir Tauragės rajonuose.....	437
Field Surveys in Raseiniai, Šilalė, and Tauragė Districts	
Gediminas Petrauskas, Vykintas Vaitkevičius, Aistė Petrauskienė, Ernestas Kuckailis Lietuvos partizaninio karo vietų žvalgymai Radviliškio rajone.....	441
The Field Survey of Lithuanian Partisan War Sites in Radviliškis District	
Darius Stončius, Zenonas Baubonis, Gintautas Zabiela 2016 m. Lietuvoje rasti nežinomi piliakalniai.....	450
Unknown Hillforts Discovered in Lithuania in 2016	
Darius Stončius, Zenonas Baubonis, Gintautas Zabiela Padaglės pilkapynas.....	457
Padaglė Barrow Cemetery	
Rokas Vengalis Kernavės apylinkių žvalgymai.....	458
Field Surveys in the Vicinity of Kernavė	
Rokas Vengalis, Gintautas Vėlius Žvalgymai Kernavės archeologinėje vietovėje.....	465
The Field Surveys at the Kernavė Archaeological Site	
Gintautas Zabiela Žvalgymai Ilguočiuose.....	470
The Survey at Ilguočiai	
XI. Numizmatika.....	474
Numismatics	
Mikelis Balčius Pamestinės monetos Kurhauzo aplinkoje Palangoje.....	475
Lost Coins in the Vicinity of Kurhauzas in Palanga	
Eduardas Remecas Jomantų monetų lobis (1661/2015).....	479
The Jomantai Coin Hoard (1661/2015)	
XII. Modernųjų laikų archeologija.....	482
Modern Age Archaeology	
Diana Antropikaitė, Ingrida Čičiurkaitė II Pasaulinio karo vokiečių belaisvių kapinės Kaune.....	483
The Second World War German POW Cemetery in Kaunas	

Diana Antropikaitė	
Pagrاندų II Pasaulinio karo vokiečių karių palaidojimo vieta.....	487
The Pagrandai Burial Site of Second World War German Soldiers	
Diana Antropikaitė, Linas Kvizikevičius	
II Pasaulinio karo vokiečių palaidojimai Rokoniuose.....	489
The Second World War German Burials in Rokoniai	
Diana Antropikaitė, Ingrida Čičiurkaitė	
1944 m. vokiečių kario palaidojimas Kuktiškių miške.....	492
The 1944 Burial of a German Soldier in Kuktiškiai Forest	
Darius Balsas, Rokas Kraniauskas	
Armalėnų II Pasaulinio karo belaisvių masinio laidojimo vieta.....	494
The Mass Burial Site of Second World War POWs in Armalėnai	
Irma Kaplūnaitė, Rytis Jonaitis, Rokas Vengalis	
Panerių žudynių vietos ir kapų teritorijos geofizikiniai ir archeologiniai tyrimai.....	497
The Geophysical and Archaeological Investigation on the Grounds of the Paneriai Massacre Site and Graves	
Andrius Šležas	
II Pasaulinio karo vokiečių karių kapavietė Smilgių kaime.....	501
The Burial Site of Second World War German Soldiers in Smilgiai Village	
Simonas Sprindys	
II Pasaulinio karo vokiečių karių kapavietė Mingėliuose.....	504
The Burial Site of Second World War German Soldiers in Mingėliai	
Gintautas Vėlius	
Dainavos apygardos Kazimieraičio rinktinės Vytauto tėvūnijos štabo bunkeris.....	507
The Headquarters Bunker of the Vytautas Tactical Zone Kazimieraitis Provincial Force, Dainava District	
Vytautas Vingis	
Spėjama Paaliosės I Pasaulinio karo karių kapinių vieta.....	514
The Conjectured Location of a First World War Military Cemetery in Paaliosė	
Manvydas Vitkūnas, Paulius Bugys, Andrius Černiauskas	
Žvalgymai Belmonto miške Vilniuje.....	517
The Field Survey in Belmontas Forest in Vilnius	

XIII. Mažai informatyvūs archeologiniai tyrinėjimai	524
Information Poor Archaeological Excavations	
2016 m. išduoti leidimai archeologiniams tyrimams	541
Permits issued in 2016 for archaeological investigations	
Trūkstamos 2012 m. archeologinių tyrimų ataskaitos	558
In memoriam	
Meilutė Kabailienė	
(1931 10 16 – 2016 08 22)	560
Meilutės Kabailienės bibliografija	562
Santrumpos	563
Autorių dėmesiai	566

PRATARMĖ

2016 metais Lietuvos archeologijoje susiklostė kontroversiškos tendencijos. Kelerius metus iš eilės išduodama vis daugiau leidimų archeologiniams tyrimams. Iš dalies tai lemia atsigaunanti Lietuvos ekonomika – investuotojai ryžtasi pradėti darbus ir kultūros paveldo objektuose, kur būtini vienokie ar kitokie archeologiniai tyrimai. Dauguma tyrimų tradiciškai vykdomi senamiesčiuose – intensyviausiai naudojamose archeologijos vertybėse. Taip Lietuvos archeologija pamažėle virsta Naujųjų laikų (XVI–XVIII a.) senamiesčių archeologija. Šio laikotarpio pažinimas ilgą laiką buvo smarkiai atsilikęs, o archeologinės vertybės užima gana dideles teritorijas, tad laikas susirūpinti jų išsaugojimu. Iš žemės iškeliami tiek daug šio laikotarpio medžiagų, kad deramai neorganizavus darbų, net apie palyginti nedidelius tiriamus sklypus laiku nesugebama parengti tyrimų ataskaitų. Senamiesčiuose aptinkami masinės amatininkų produkcijos dirbiniai – tiksliau, jų fragmentai (buitinės ir statybinės keramikos, koklių, stiklų) – dominuoja tarp kitų radinių ir sparčiai užpildo muziejų saugyklas dažnai labai panašiais egzemplioriais. Susidaro įspūdis, kad muziejus tiesiog ketinama užversti radiniais, visiškai nesirūpinant nei derama jų atranka, nei fiksacija. Vieni tyrėjai ima viską (taip pat ir Naujausių laikų – XIX ir net XX a.), kiti juos skirsto pagal neaiškius nedeklaruojamus kriterijus, treči bando ieškoti kokio nors „aukso vidurio“ tarp medžiagos kiekio ir galimybių ją bent kiek apdoroti. Visa tai vyksta beveik neatliekant gilesnių tyrimų. Naujųjų laikų medžiagai skirtas straipsnis Lietuvos archeologijoje yra gana retas dalykas, populiariausias žanras – katalogas. Kitaip tariant, tai dažnai plika medžiagos publikacija – šaltinio skelbimas. Tai geriau negu nieko, tačiau toli šiuo keliu nenueisime. Esant labai ribotai iškasamos medžiagos nomenklatūrai, atskiros radinių grupės katalogavimas, ypač rengiamas geografiniu principu, greitai išsisems ir pradės kartotis.

Archeologas, rengiantis sintetinį darbą apie šį laikotarpį, pirmiausia turi gerai išmanyti istoriją. O kur dar kiti šaltiniai – ikonografiniai, kartografiniai, architektūriniai. Prie pastarųjų reikia stabtelėti kiek ilgiau, nes be esamų pastatų, archeologai nemažai jų liekanų pamatų ir rūšių pavidalu aptinka žemėje. Ir turi patys juos interpretuoti. Lietuvoje beveik neliko architektūros istorijos specialistų. Tad į ką gali kreiptis mūro liekanas atkasęs archeologas ir iš ko mokytis architektūros istorijos abėcėlės? Gerai dar, kad Naujaisiais laikais Lietuva buvo kone vien medinė ir negausūs mūriniai statiniai koncentruojasi vos keliuose miestuose. Tačiau tyrinėjimai senamiesčiuose būtent ir iškelia tą mūrų koncentratą, keliantį galvos skausmą tiek tyrėjams, tiek projektotojams ar statybininkams, taip pat paveldosaugininkams. Dažnai rezultatas prognozuojamas, tačiau vis viena nelauktas ir netikėtas.

Tokia yra Lietuvos archeologijos padėtis, sprendžiant pagal vyraujančią tyrimų chronologinę–objektinę grupę. Vien problemos. Tačiau ne tai lemia jos būklę. Yra ir džiugių tendencijų. Lauko tyrimuose pamažu atgimsta akmens amžiaus tyrimai. Vykdomos specialios mokslinės programos, į šią porą dešimtmečių smarkiai primirštą tematiką aktyviai įsitraukia jaunimas, pasirodo naujų vyresnės kartos archeologų darbų. „Akmenistai“ subrendo kokybiškai naujiems tyrimams ir jų rezultatams, kuriuos, tikimės, netrukus išvysime.

2016 m. rugsėjo pradžioje Vilniuje vyko Europos archeologų asociacijos XXII susitikimas, subūręs maždaug pusantro tūkstančio dalyvių iš keliasdešimt pasaulio šalių. Penkias dienas senajame universitete vyko labai intensyvus darbas – buvo skaitomi itin plataus spektro pranešimai kone šimte sesijų, dalyviai įvairiapusiskai bendravo, buvo pristatyta archeologinė literatūra, vyko kultūriniai ir pažintiniai renginiai. Lietuva kaip šeimininkė, pirmiausia pagrindinis organizatorius – Vilniaus universitetas (mokslinis vadovas prof. A. Kuncevičius, organizatorė A. Žilinskaitė) – ne tik puikiai susitvarkė su visais tokio masto renginių iššūkiais, bet ir deramai pristatė Lietuvą Europos ir pasaulio archeologinei visuomenei. Dabar tik nuo mūsų pačių priklauso, kiek tuo sugebėsime pasinaudoti.

Redakcinė kolegija